Schiedam, Grote of Sint Janskerk, 18u oktober 2026

Jesaja 45,1-7, Thessalonicenzen 1,1 en Mattheus 2,15-22

Als je je machteloos voelt, en dat gevoel kennen we allemaal wel…Als de krant iedere morgen je bevestigt dat jouw, of dat mijn aandeel in de wereldgeschiedenis er eigenlijk helemaal niet toe doet…. Ze doen allemaal maar. Als je elke keer weer merkt dat de beslissingen over ons leven, onze vrijheid, onze veiligheid, ons geld, en onze economie door anderen worden genomen…Wie zijn die anderen? Mannen in blauw pakken, met hun zelfingenomen grijns en hun eeuwige leugens…. als je dat alles weer eens tot jezelf laat doordringen, wat kun je daar dan tegen doen?

Beter stemmen, de volgende keer, kun je je zelf voorhouden. Zeker. Maar onze onvrede heeft al zo veel verkiezingen overleefd. En het werd er niet beter van. Ingezonden stukken schrijven in de krant, ach ja, als ze die dan ook maar plaatsen. Op verjaardagen en feestjes nadrukkelijk de aandacht opeisen voor jou verontwaardigde gelijk… maar of je vrienden dat leuk vinden en ze je dan nog een volgende keer uitnodigen?

Of, en dat kan altijd nog, de barricades op? Met een bivakmuts, de straat op, schreeuwen en scanderen. En als niemand dan luistert, dan alles kapot maken in een kringloop van geweld….je weet natuurlijk wel dat jij er straks de rekening voor krijgt want iemand moet het toch weer repareren en dat kost geld. Gewone mensen als wij krijgen altijd die rekening. Maar het lucht voor even toch op, en dat is het dan misschien wel waard geweest.

Studenten en scholieren in Frankrijk deden dat onlangs, uit machteloze woede over een niet deugdelijk schoolsysteem en verwaarloosde schoolgebouwen. Tjonge, wat kunnen die Fransen zich kwaad maken en een hoop stuk maken in korte tijd. Maar in ons land leren ze er graag van. Na een poos gaat die agressie misschien wel weer over, maar dan is er heel veel stuk gemaakt, stuk vooral tussen mensen.

Wat dan als al die agressie niet bij jou past, daar ben je te rustig voor, te nadenkend, niet opgewonden genoeg. Dan kun je ook op zoek gaan naar woorden en beelden om naast die onaanvaardbare ellende van dit moment een andere wereld in het aanzijn te roepen. Een wereld van taal, van verbeelding. Daar zit altijd wel een flintertje humor in, want dat hoort bij verbeelding.

De een doet dat knapper dan de ander. Maar de grootste mopperpot heeft dan toch, als je goed kijkt, af en toe een glinstering in zijn ogen.

Dat, lieve mensen, is wat er vandaag gebeurt in de lezingen die ons door ons leesrooster worden aangeboden, voor de vijfde zondag van de herfst. De periode dat de blaadjes gaan vallen, het licht minder wordt, en de melancholie toeneemt. Het loont altijd de moeite om je aan zo'n leesrooster te houden. Je hoeft die verhalen niet zelf op te diepen, ze worden je aangeboden, je hoeft ze alleen maar te lezen en is het aan ons om de betekenis los te pellen.

We beginnen met het verhaal uit Jesaja. Over koning Kores die door God, de God van Israel gezonden zou zijn om de wereldgeschiedenis naar zijn hand te zetten. Het verhaal speelt in Babylon waar twee generaties eerder de halve bevolking van Jeruzalem naar toe is gedeporteerd. Niet door Kores, maar door Nebukadnezar, zijn voorganger, zullen we maar zeggen. U kent die naam vast nog wel, van catechisatie. Die Nebukadnezar is inmiddels verdwenen met enig tamtam afgelost door Kores, je mag ook Cyrus zeggen. En die Kores, de vorst vandaag wil al die gedeporteerden liever het land uit. Al dat vreemde volk, het blijven buitenlanders. Een draad van vreemdelingenhaat? Of zit het anders….

Luister wat er gebeurt, Jesaja interpreteert die manoeuvre als het initiatief van de God van Israël, JHWH! En hij ziet dit goddelijke ingrijpen in het verlengde van diens scheppingsmacht. Want hij, JHWH schept het licht en het donker, doet de zon opgaan en ondergaan. Druppelt hemelen van boven en laten de wolken gerechtigheid doen neerstromen. Dat is vers 8 in dit gedeelte. Staat niet in het leesrooster, We hebben het toch gelezen, want is dit niet de tekst en dus het motto van de vierde zondag van Advent, Dauwt hemelen! Allemaal ingrijpen van God, om de messiaanse geschiedenisvlot te trekken.

Welnu als JHWH dit alles vermag kan hij toch zeker ook wel Kores zo inspireren dat hij de gedeporteerden van Jeruzalem het vergunt om terug te keren naar hun stad! Hoe zouden die ballingen terug gereisd zijn. Als speelbal van de machten die naar willekeur met hen handelen? Of op vleugels van de Eeuwige die zijn kinderen naar huis brengt. Laten we het maar even open laten en hopen dat zo'n lot ons nooit zal overkomen.

En dan die andere lezing, van Mattheus, en het geding over de belasting. Jezus wordt weer eens aangesproken door een groep

vakgenoten die het op hem begrepen hebben. wat vindt Jezus van…en dan komt er een dilemma-achtige vraag.

Wie zijn de tegenspelers: Farizeeën, de mannen van de ethiek, hoe moeten we leven. En Herodianen, een bijzondere groep van Herodes-fans, een politieke beweging in de voetsporen van koning Herodes, een Joodse vazalkoning in het Romeinse rijk. Mannen die vinden dat de Romeinen het zo gek nog niet doen.

Het dilemma is de vraag: is het geoorloofd om belasting te betalen. Cijns voor Caesar, de keizer dus. Een vraagstelling die in die tijd evenmin als in de onze toch niet echt hypothetisch was. elk antwoord is op voorhand fout!

Dan volgt die onnavolgbare acte van het verzoek om een munt te tonen. Een munt met de beeltenis van de regende vorst.

Ach ja, denk nog maar even terug aan onze eigen Wilhelmina, op de gulden van toen. En later die van haar kleinkind, het prinsesje dat mee ging naar Canada, Beatrix, later werd ze een waardige vorstin.

Of Elisabeth II van Engeland, op het Britse pond, hoe lang hield zij dat niet vol!

En als je in Keulen een biertje drinkt en je cash betaalt, want dat doen ze liever bij ons buren dan digitaal, dan krijg je bij het wisselgeld misschien wel een euro terug met de kop van onze Willem Alexander er op. Europa, alles wordt anders….

Maar de beeltenis van de keizer, de Romeinse Caesar, dat is toch wat anders. Die was toch de baas over alles. Ook over hemel en aarde, althans dat dacht hij. Het accepteren van die beeltenis door belasting te betalen werd door vrome Joden ervaren als een daad van onderwerping aan die keizer en diens noodlottige bewind. En dus een daad van afval van de God van Israel….

Van wie is dit de afbeelding, vraagt Jezus. En je ziet die hijgende verhitte koppies van die wantrouwige ondervragers rond om Jezus. Nu gaat het gebeuren, denk je dan. Wie is de baas van dit alles? En over wiens beeltenis zullen we dus slapeloze nachten moeten hebben. ‘Van de keizer’ antwoorden ze. ‘Geef dan de keizer wat van de keizer is en aan God, wat van God is’

Is daarmee het probleem opgelost? Dat hangt er maar van af welke probleem je met welk antwoord denkt te kunnen oplossen. Het probleem

van de noodlottige wereldregering waarin de groten der aarde elkaar de bal toe spelen, tegenover de Zelensky's in al hun onmacht, die met de pet in de hand langs de kant van de weg staan. Of het probleem van mijn eigen onmacht, iedere ochtend weer met die rotkrant met al dat ondermijnende nieuws. En dat afschuwelijke journaal, elk uur…wat je als antwoord geeft, het is allemaal fout en tevergeefs…

Of leren we iets van de profeet in Jeruzalem, tijdens de heerschappij van Kores, of Cyrus. Het is een kwestie van duiding. Zien we in de dingen die gebeuren en waarin we zo hopeloos onmachtig lijken een uitnodiging om ook die andere kant te ontdekken. Dat die 'groten der aarde, fo die zichzelf als zodanig menen te profilseren, zelfs ook niet veel meer zijn dan een speelbal van eigen begeerste, lust om te verdienen, drang om te heersen.

En ze in het vervolg van de geschiedenis zo bekend zullen staan, als tragische figuren die opgebrand zijn aan hun eigen onbegrensde begeerten. Terwijl de Zelensky's en allen in een zelfde gelovige, je mag misschien zelfs zeggen, messiaanse spoor, door zijn gegaan in het ons wijzen van de weg naar vrede en verzoening, en een leven in vrijheid voor mensen die zoeken naar een leven in verbondenheid met elkaar.